

Zdeněk Koudelka: Obnova mezinárodního práva

infokuryr.cz/n/2022/08/27/zdenek-koudelka-obnova-mezinarodniho-prava

kuryr

27. srpna 2022

Po studené válce některé normy mezinárodního práva vzaly za své. Zatímco vnitrostátní právo vymáhá stát, jenž přitom užívá legální násilí, mezinárodní právo žádného světového čteníka nemá, byť se jim některé velmoci toužící po světovládě chtěly stát. Státy mezi sebou pravidla dodržují v rámci vzájemnosti dle zásady – nečiň jiným, co nechceš, aby činili tobě.

Rozhodující jsou velmoci. Skutečně závaznou normou se stává jen to, co vynucují všechny velmoci ve shodě. Pokud jedna velmoc, určité pravidlo poruší, nemusí se jim cítit vázány ani velmoci jiné. Studená válka byla obdobím stability mezinárodního práva. Určující bylo, co vůči sobě i jiným plnily Spojené státy americké a Sovětský svaz. Ambice jedné velmoci omezovaly ambice druhé. Tím studená válka nepřerostla ve válku skutečnou.

Stará zásada, že si vládcí nepopravují posly, chrání dnes diplomaty, byť USA ji v květnu 1999 porušily bombardováním velvyslanectví Číny v Bělehradě. I v kruté německo-sovětské válce 1941-45 Stalin

i Hitler dodrželi nedotknutelnost velvyslanců druhé strany a vzájemně si je vyměnili přes Turecko. Oba velvyslance nakonec popravili vlastní. Německý Friedrich Werner von der Schulenburg byl popraven za účast v protihitlerovském puči 1944 a sovětský Vladimír Děkanozov v roce 1953 s Lavrentijem Berijou, do jehož mocenského kruhu patřil.

Zpochybněn byl však zákaz války a v rámci helsinského procesu v Evropě uznaná nezměnitelnost hranic státu bez jeho souhlasu. Ránu zákazu útočné války zasadil letecký útok USA, Británie, Francie a dalších zemí na Jugoslávii v roce 1999, útok USA a Británie na Irák 2003 a Ruska na Ukrajinu. Nezměnitelnost hranic v Evropě bez souhlasu dotčeného státu narušilo uznání Kosova ze strany USA, Británie a Francie po donucení Srbska vyklidit toto území užitím síly těmito státy. Přisvojí-li si právo násilné změny hranic jedna mocnost, přisvojí si je i jiné mocnosti, jak to ukázalo Rusko uznáním Krymu, Doněcka a Luhanska.

Obnovu mezinárodního práva a bezpečnější svět zajistí jen shoda velmocí, jak regulovat válku. Buď se obnoví zákaz války pro všechny, nejen pro některé, nebo si každá velmoc ponechá možnost válečného útoku. Pro malé země je bezpečnější varianta první.

Zdeněk Koudelka

Sdílet:

